

लागू विवरण व्यौतिष

११८

[illegible]

लग्नचतुर्थसप्तमदशमस्थानां चतुर्विंशतिभ्यो भाहं० च्युतिविलग्नदिति सूत्रं॥ च्युतिः च्यु-
वनं च्युतिपतनं विष्टिपतनं गर्भपतनं च्युतिः वंघमोक्षः च्युतिः स्थानभ्रंशः विलग्नाना-
न्कालिकष्टशलग्नच्युतिर्ज्ञेया॥ प्रष्टाष्टच्युतिश्चमुकस्थानान्मेच्युतिर्भविष्यतिनवाइत्ये-
तत्तद्वैयम्॥ हिवुकाचतुर्थस्थानात्ग्रहसुहसुखानां वृद्धिर्ज्ञेया॥ मध्यादशमस्थानात्प्रवा-
सोऽज्ञेयः प्रवसनं प्रवासः देशान्तरगमनं॥ अस्तमयात्सप्तमस्थानान्निरुत्तिः प्रवासनिवर्त-
नम्॥ कथमेतदुच्यते चरस्थिरद्विस्वभावात्मकत्वेन० यदुक्तं प्रश्नलग्नकालात् प्रश्नः पृ-
ष्टा प्रश्ने विलग्नं प्रश्नविलग्नं तस्य कालः समयः तस्मात् तेन चरराशौ लग्नगते सति स्वामि-
ना युतदृष्टे वा शुभग्रहाणामन्यतमेन वा युतदृष्टे परिशिष्टग्रहसंयोगदर्शनरहिते च्युतिरे-
व यदुक्तं वाच्यं ग्रहैः कारणं विद्धि स्थानं गमागमौ नस्तदिति॥ तथा द्विस्वभावे भवति वाने वा०

स्वामिभुभग्रहदर्शनाधिक्यात् पापानामल्पत्वाच्च भवति नान्यथाः एवं चतुर्थस्थानस्य सामा-
न्यतैव भुभग्रहस्वामिदर्शनयोगात् गृहादीनां वृद्धिः अन्यथा हानिः दशमस्थानस्य चरराश्या-
त्मकत्वात् पापग्रहदर्शनयोगाच्च प्रवासः अन्यथा स्वामिभुभग्रहयोगाच्च नासप्तमस्थानस्य चर-
राश्यात्मकत्वात् पापग्रहदर्शनयोगाच्च न प्रवासनिवृत्तिः अन्यथा सौम्यग्रहस्वामिदर्शनयो-
गान्निवृत्तिः ॥ गृहं प्रविष्टो हि बुके प्रवासी हि बुके चतुर्थस्थाने प्रवासी विदेशस्थो नरो गृहं प्र-
विष्टो न वेति वक्तव्यः चतुर्थस्थाने स्वस्वामिभुभुके भुभग्रहयुक्ते वा गृहं प्रविष्टो न च स्थाने प्र-
विष्टस्य भुभग्रहस्य स्वामिनो वा या गतिदिना निवृत्तीतानि तावन्त्येव गृहं प्रविष्टस्य प्रजापतिर्गतिदि-
नानि अथ वा सग्रहः चतुर्थस्थाने यावद्विद्यमानस्त्यतिता वृद्धिः प्रवासी भुभुके प्रविष्टो न च स्थाने प्र-
रस्थागमनमेतस्मिन् स्वामिभुभुके भुभग्रहयुक्ते वा गृहं प्रविष्टो न च स्थाने प्रविष्टस्य प्रजापतिर्गतिदि-
नानि ॥

प्राप्त १० अंकोत्तमा च १०४० प्रसंग २५५१ अथ श्रुतः १०४० अथ भूमिगतः यत्तु कर्मफलं १०४०

द्वादशभावानां शुभाशुभमाह यो योऽप्यस्यति ॥ वनेत्यादिभावसंज्ञायां या राशिस्वामिनः
क्षीणेन्दुर्कयमारः पापाः तैः संयुतः सौम्यः ॥ दशमं पापसौम्यत्वं ॥ दशमं तृतीयेन नवमे च चतु
र्थे मेकलत्रे च ॥ पश्यन्ति पाददृष्ट्या फलानि च वं प्रयच्छन्ति दृष्टि फलं ॥ तेन पृच्छा समये यः क
श्चिद्भावस्तन्वादि कः स्वामिना मीयेन नायेन दृष्टेऽवलोकितस्तस्य तस्य भावस्य वृद्धिर्ज्ञेया ॥ अथवा
तेनैव स्वामिना पुनो युर्तेत्यस्तस्य वृद्धिः ॥ सौम्यं वा स्यात् सौम्यग्रहाणामन्यतमेन दृष्टौ युक्तेऽपि यो
भावस्तस्य वृद्धिर्ज्ञेया ॥ प्रापेन्न ग्रहेण सत्त्वं चैक्षयः ॥ कदेत्यपेक्षायामाह ॥ एकृतं जन्मतो वेति ॥ ए
कृतं एकैकाले वा नराणां जन्मतो जायमानानां नदुक्ते जातके ॥ पुष्पनिहि शुभाभावाः मूर्त्यादीन् प्र
ति संस्थिताः पापाः सौम्याः पृष्टेऽरिप्राः सर्वे नेष्टाश्च याष्टगाः तथा शानो दीपो जन्मन्याधाने प्रश्नका
ले चेति ॥ ३॥ ॥ प्रश्नसमये लाभादौ शुभाशुभज्ञानमाह ॥ सौम्ये विलग्न इति ॥ सौम्यानां शुभग्रहा
णां बुधगुरुसितपूर्णा चन्द्राणामन्यतमे विलग्नस्थिते यदि वायस्य निर्दिष्ट इति वर्गलक्षण

x

पुक्तं॥ अथवा शीर्षे दये पृच्छा कालेन सति कार्ये सिद्धिमुपैति॥ मेवाद्याश्चत्वारः सधन्विम
 कराः १२।३।४।५।१०। क्षपावलाज्ञेयाः॥ पृष्ठोदयाविमिथुना १।२।४।५।१०॥ शिरसान्ये ३।
 ५।६।७।८।९।११।१२। ह्युभयतोमीनेत्रेति राशीनां पृष्ठोदयत्वं शीर्षोदयत्वं चोक्तं, एतेषां ३।५।६।७।
 ८।९।११।१२। मन्यतमे - विलग्ने पृच्छतो भवति तत्कार्ये सिद्धिमुपैति॥ अतो विपर्यस्तमिति॥ एत
 द्विपरीतं तु असाध्यकारणं एतदुक्तं भवति, पापग्रहेर्विलग्नस्थेः पापवर्गे वा विलग्ने पृष्ठोद
 ये वा प्रष्टुः कार्येन सिद्धिः॥ रुक्तेरासं सिद्धिकरं विमिश्रं, संकीर्णं यदि चेत् रुक्तेरा कार्ये सि
 द्ध्यति, उक्तं च, सौम्यासौम्यो वर्गो द्वावपि लग्नस्थो भवतः पापसौम्यग्रहे वा शीर्षे दये वा
 पुक्तः पापवर्गस्थो वा पृष्ठोदयः सौम्यपुक्तः सौम्यवर्गस्थो उभयोदयो कृतस्तद्वैदिके
 कृद्भवति, तत्र वला निष्पत्तिरिति॥ ४॥ ॥ होरास्थित इति॥ शास्त्रां द

परिपूर्णां नः शुक्लदशम्यां च
हमातेतु शुक्लप्रतिपत्त्युत्तः पू
तोम्योश्च दृष्टो वलवान्सदैवेति ॥ एवं पूजाः शुः शशांको होरायां ल
नस्य चां दृष्टी भवनस्य होरायापदेशः तत्रस्थः शशीजीवेन गुरुदृष्टो वलोलोहितः याद
वासितेन शुक्लरा दृष्टो भवति ॥ यदि तेत्ययं निपातो विकल्पेः क्षिप्रमाप्तेव प्रनष्टस्य प्रहतस्य दु
यादेर्लाभं करोति विदधाति ॥ लाभोपयातो वलवान् शुभश्चेति ॥ अथ वा शुभः सौम्यग्रहो वल
वान् वीर्ययुतो लाभे एकादशस्थाने उपगतः प्राप्नोति भवति तदा क्षिप्रमेव प्रनष्टस्य लब्धिः ॥ अ
हारां स्थानदिक्कालनिसर्गचेष्टा दृष्टि वलं जातके उक्तं वलवान् मित्रस्वग्रही चेत्यारभ्य स्व
दिनादिष्वशुभशुभा इत्येतदंतं ॥ ५ ॥ ॥ अधुना हतनष्टमुष्टिगतधात्वादीनां ज्ञानमाह स्वां

स्वनवांशे स्थितो यत्र कुत्रापि स्वनवांशं यदि लग्नेन च मपंचमेवास्याच्चेत्तन्नामैस्वनवांशस्थितस्तदृष्टिः तदा

शं विलग्नयेदीति ॥ कश्चिद्गृहः तत्कालं स्वांशे आत्मीयेन वांशके स्थितः विलग्नये प्रश्नकाललग्ने
स्थितं स्वांशं तस्यैव ग्रहस्यात्मीयेन वांशकं पश्यति तदा प्रष्टुर्धातुचिन्तां वदेत् सुवर्णादिमृत्ति
कान्तां धातुद्वयं उक्तं च स्वांशकस्थो ग्रहः स्वांशकयुक्तं लग्नं पश्यति तदा धातुचिन्ता तदा त्रि
कोणेन वमस्थाने स्थितं तमेव स्वांशं पश्यति पंचमेवा स्थितं तमेव स्वांशं पश्यति न वमस्थानं
पंचमं वा स्वांशकसमेतं पश्यतीत्यर्थः यतो लग्नपंचमनवमानां एकस्वांशस्तुल्यकालमु
देति उक्तं च नवांशस्थो ग्रहो लग्नं पंचमनवमाना मन्यतमं स्वांशकयुक्तं पश्यति तदा धातु
वदेत् तत्रापि धाम्ना धाम्ना विभागो ग्रहांशकवशाद्वाच्यः पापग्रहांशके समवस्थितस्य धा
म्यः सौम्यग्रहांशके समवस्थितस्या धाम्ना इति ॥ परांशकस्थश्च करोति जीवमिति ॥ यः कश्चि

ऋहः परनवांशकस्थोऽन्यग्रहनवभागावस्थितो विलग्नगतं स्वांशं पश्यति त्रिकोणयोरन्यथा ॥
 मगतं वा तदा जीवं करोति । पुरुषादिसरीसृपान्नो जीवः ॥ तत्रापि ग्रहयुक्तनवांशकव
 शात्तद्विषदचतुष्यदसरीसृपविभागः मिथुनकं न्यातुलाधन्विपूर्वादि कुंभादि ५
 : देवानराः पक्षिणाश्च द्विषदा ज्ञेयाः ॥ मेषवृषसिंहधन्वपरार्द्धाश्चतुष्यदाः ॥ कर्कटवृ
 श्चिकमकरमीनाः सरीसृपाः तत्र मीनो ह्यपदः । अन्ये बहुयदाः ॥ मूलम्यरांशोपगतः
 परांशमिति ॥ कश्चिद्ऋहः परांशोपगतोऽन्यग्रहनवांशसमवस्थितो विलग्नगतं पर
 नवांशं त्रिकोणयोरन्यतमगतं वा पश्यति तदा मूलं करोति मूलं चिन्तां प्रवदेत् ॥ एत
 चे प्रायः संभवति ॥ तच्चानि वलग्नग्रहदर्शनात्तत्रैयम् । वृक्षादित्रिणान्तं मूलं तत्रापि ग्रहयुक्तन
 वांशकवशात् स्थलजत्वं ज्ञेयम् ॥ कर्कटः मकरः मीनाः जलजाः ॥ अन्ये सर्वे स्थ
 लजा इति ॥ तथा च चिन्तासिद्धिप्रश्नज्ञाने उक्तम् स्वांशो स्थितो विलः ॥ ॥ ॥ ॥

ति ३

नियदाग्रहस्वांशकं निरीक्षेत्। धातोस्तदा चिंतां करोति। परांशं स्थितो जीवं। परभागसंनि
विष्टः परांशकं प्राग्विलग्नमायातं पश्यति तदा मूलं प्रवदेत्। एवं नवमपंचमेक्षेयम्॥
पूर्वोक्तं प्रकारान्तरेणाह धातुर्मूलमि॥ मेषमिथुनसिंहतुलाधनुः कुंभाश्रीजराशयः।
वृषकर्कटकन्यावृश्चिकमकरमीनायुग्मराशयः॥ तत्रौजे विषमराशौ लग्नगते प्रथ
मनवांशकोदये धातुर्वदेत्॥ द्वितीये मूलं तृतीये जीवं। चतुर्थे धातुः पंचमे मूलं
षष्ठे जीवं सप्तमे धातुः अष्टमे मूलं नवमे जीवं। युगे विद्यादेवदेवप्रतीपं युग्म
शौ लग्नगते नवांशक्रमेण एतदेव पूर्वोक्तं विप्रतीपं विपर्ययेण विद्याद्विजानीयात्।
न प्रथमनवांशकोदये जीवं द्वितीये मूलं तृतीये धातुः चतुर्थे जीवं पंचमे मूलं

षेधातुः सप्तमे जीवं अष्टमे मूलं नवमे धातु मित्येवं प्रकारेण क्रमः ॥ इति नीलान्न
लेनैयोंशनवभागस्तत्कालमुदितः स पावद्रयोगरानीयः ॥ अत्र लग्न नवोंशकवशा
त्प्राप्त्यो निविभागः ॥ केचिद्देष्कारात्रितये यथा संख्यं धातुमूलैत्यादिवर्णयंति तच्च मुक्तं ॥
अस्मान्पुरस्तादाचार्य एव वक्ष्यति ॥ अंशकाशयते ॥ ॥ इति होराध्यायः ॥ ॥ गमागमा
धायोच्चाख्यायते ॥ तत्रादावेव स्थानं विद्धि गमागमजीवितमरणरोगशान्तिपराभिभक्तता
नमाह वृषेति ॥ वृषसिंहवृश्चिकाः प्रसिद्धाः चटः कुंभः अतएव स्थिरराशयः ॥ एतैः वृ
षसिंहवृश्चिकचटैरेतेषामन्यतमेलने प्राप्ते स्थानं विद्धि प्रष्टुरिति शेषः ॥ गमागमो
नस्तः ॥ गमश्चागमश्च नौ नस्तः स्थिरत्वात् ॥ न मृतमिति विदेशस्थः कश्चित्वाध्याः

भिभूतो वायस्तन्नमृतं जीवत्येव न चापिनष्टं। धात्वादिद्रव्यधनं श्रद्धादर्शनपथि स्थितं न नष्टं
नाशं प्राप्नोति। अथ वा विदेशस्थो नरः स्वस्थानान्न नष्टः। नान्यदेशान्तरगतः नरोगशान्तिः। रोगो
ज्वरादिस्तस्य शान्तिशमनं वाधितस्तस्य न भवति॥ न चाभिभव इति॥ शत्रोः सकाशात्पराज
यो नेति॥ ८॥ तद्विपरीतं तु चरैरिति॥ चराः मेषकर्कटतुलामकराः तदित्यनेनानन्तरोक्तं
विद्धि स्थानमित्यादिकं सर्वप्रत्यक्षमृश्यते। चरैः चराभिधानैः पृच्छालग्नस्थे सत्फलमनं
नरोक्तं विपरीतं विपर्ययाद्भवति। पूर्वमुक्तं विद्धि स्थानं चरैः स्थानप्राप्तिर्नास्तीति तत्तत्तु
गमागमौ नस्त इति उक्तं। चरैर्गमागमौ विद्यते। पूर्वमुक्तं नमृतः चरैर्मृतः चरैर्मृत इति वा
च्यं। पूर्वमुक्तं न चापिनष्टं चरैर्नष्टमिति वाच्यं। इत्यादि॥ द्विशरीरैर्मिश्रितं फलं भवति। द्वि
शरीराः द्विस्रभावाः मिथुनकन्याधन्विमीनाः तैः पृच्छालग्नैर्मिश्रितं फलं भवति। यत्स्थि

रेयच्चचरेफलं तदुभयं भवति ॥ द्विस्वभावैर्वक्तव्यं भवति वा सर्वं न ॥ इह न
निश्चयः ॥ द्विस्वभावविलम्बे प्रथमेऽर्द्धे स्थिरवत्फलं सर्वं वदेत् ॥ द्वि
त्यप्रथमाऽर्द्धे स्थिरसमीपवर्त्ती ॥ द्वितीयं चरसमीपवर्त्ती ॥ अस्मत्पुत्रज्ञाने नि
विपरीतं मिश्रं वाच्यं ॥ द्विमुक्त्युदये स्थिरवत्प्रथमेऽर्द्धे स्यादपरे च रराशिवत्स
लम्बेन्दोर्वक्तव्यमिति ॥ लग्नं च प्रश्नलग्नं ॥ इन्दुश्चन्द्रः तयोर्लग्नेन्दोर्द्वयोरपि शुभः
शोभनं सौम्यग्रहदर्शनेन शोभनं सर्वफलं वक्तव्यम् ॥ उक्तं च सर्वपृष्ठासु चन्द्रलग्न
उभौ अपि शुभदृष्टौ सम्यक्करो ॥ अतो न्यदिति ॥ उक्तविपरीतादशुभं तेन लग्नेन्दूपा
पदृष्टौ यदि भवतस्तदा सर्वपृष्ठास्वशोभनं फलं वक्तव्यम् ॥ अथादि वै कस्मिन् शुभदृ

हेमध्यमफलं ज्ञेयम् ॥ ९० ॥ ॥ अधुना शत्रोर्मार्ग निवृत्ति ज्ञानमाह. सुत शत्रुगतैरिति ॥ सुतस्या
नं पंचमं शत्रुस्थानं षष्ठं. अनयोर्द्वयोः स्थानयोरेकस्मिन् वा पापैः सूर्य भौमशानिभिः प्रभल
गना क्रुतेः समवस्थितैः प्रष्टुः शत्रुः रिपुर्मार्गं त्यथो निवर्तते प्रतीपंगकृति तैरेव पापैः लग्नाच्चतु
र्थस्थाने समवस्थितैरपि शत्रुः संभावनायां प्राप्नोति शत्रुर्निकटस्थोऽपि भग्नः पराजितो निवर्तते
प्रतीपंगकृतीत्यर्थः ॥ ९० ॥ ॥ ऊषेति ॥ ऊषोमीनः अतिरुश्चिकः। कुंभकर्कटौ प्रसिद्धौ. स्तेरस
तले. लग्नाच्चतुर्थ भवनेऽन्यतमः स्थितो भवति. तदारिषोः शत्रोः पराजयो भवति. चतुर्थदेः
पलायनं. मेघवृषसिंहमकरपूर्वाद्धधनुर्द्वितीयाद्धचतुष्पदाः। स्तेषामन्यतमे प्रभल
तुर्थस्थाने यदा तदारिषोः पलायनं चापसर्पणं भवतीत्यर्थः ॥ ९१ ॥ ॥ अथ यथिनां शुभाशु
ज्ञानमाह. चरोदय इति ॥ चरोदये चरशशुदये तस्मिंश्च शुभग्रहाणां तु च जीवशुक्राणां
मः स्थितश्चेद्यायिने शुभं ज्ञेयं ॥ तस्मिन्नेव चरोदये अशोभनैः स्थितैः पाप

उत्तरादिदिशि विद्यमानां मशौ भनं वां ॥ चरोदयेपि वा शुभं स्थिराणि मन्त्रतमस्त
पापयुक्तैश्च विदुः लोचनशुभं तत्स्थानं पापग्रहस्य स्वक्षेत्रस्वोच्चमूलत्रिकं मित्रं वा भवति ॥
भं। अन्यथाः शुभं ॥ केचिन्स्थिरेऽपि मेपि वा शुभमिति कथयन्ती ॥ स्थिरराशौ लग्नादपि मेपापं यु
क्तो वाऽशुभं प्राग्वदिति ॥ १२ ॥ ॥ शत्रोरपि गमनागमनार्थमाह ॥ स्थिरे शशिनि ॥ स्थिरे स्थिरराशौ
शशीचन्द्रे भवति चरोदये चरराशौ लग्नगते प्रश्नकाले यदारिपोः शत्रोर्न चागमः आगमो न विद्य
ते न श्रूयते तदा तस्मिन्नेव प्रश्ने रिपोर्गमनं वदेत् ॥ विपर्ययं विपर्ययमिति ॥ अस्मादेव पूर्वोक्ता द्विपर्य
यैः अन्यथात्वे विपर्ययं विपरीतं वदेत् ॥ उक्तं च स्थिरराशिगते चन्द्रे चरोदये तन्न वांशके शीघ्राया
ति ॥ सवलोरिपुर्विपर्यये त्वन्यथा वाच्यम् ॥ चरेशशिनि स्थिरराशौ लग्नगते यदि रिपो रागमनं श्रूय
ते तदा तस्मिन्नेव प्रश्ने नागस्तुतीति वदेत्यर्थः ॥ द्विः स्वभावराशौ लग्नगते द्विः स्वभावगते वा शशिनिः
विपर्ययं शत्रोरनागमो वदेत् ॥ १३ ॥ ॥ स्थिरे त्विति ॥ स्थिरे तु लग्नमागते स्थिरराशौ लग्नगते तत्का

ललग्नतांप्राप्तेद्विरात्मकेद्विःस्वभावराशौ यदाचन्द्रमाःशशीभवतितदारिपुःशत्रुःदूरमागतोपि
सन् अतिशयेनदूरंसुदूरंस्वस्थानात्सुदूरमप्यागतःसंप्राप्नोतिवर्तते।प्रतीपंगकृतीत्यर्थः॥
अपिशरदःसंभावनायाम्॥१४॥ ॥अथयोगान्तरमाह० चरेशशीलग्नगतइति॥चरेचरराशौ
शशीचन्द्रमाभवति॥तथालग्नगतःप्रश्नस्थोद्विदेहोद्विस्वभावराशिर्यदातस्मिन्कालेपथोमा
गस्यार्द्धदलमागत्यअपिनिवर्ततेप्रतीपंगकृतिःतुशरीवधारणे॥विपर्ययइति॥विपरीते
शत्रौरागमनंद्विधाप्रकारद्वयेनस्यात्भवेत्॥उक्तंचद्विःस्वभावराशिस्थेशशनिचरराशौ
लग्नगतेद्वयोरपिपापदृष्टयोःशत्रौरागमनंद्विधाभवति॥समागतश्चपराजयंकरोतीत्यर्थः॥
॥१५॥ ॥अन्यदपिगमनागमनयोगमाह० अर्काकिंजेति॥अर्कःआदित्यःआकिःशनिःदे
वुधःसितःशुक्रःसखांमध्येअन्यतमोयदाचरोदयेचरराशौलग्नगतेस्थितोभवति॥

शुभाशुभमयं ततो यः । रविचर्ममन्त्रे कृतमोयदाचरलग्नगतेन वनिते च
तिसमास्थितो भवति । तदा शत्रो रागमनंनेति वक्तव्यम् ॥ शत्रुना गच्छतीत्यर्थः ॥ १७ ॥
योगान्तरमाह । स्थिरोदये जीवेति ॥ स्थिरोदये स्थिरराशौ लग्नगतेः स्थिः जीवशाने
ते गुरुसौराभ्यां दृष्टे पुरुषतः प्रष्टुः गमागमौ नैव वदेन्न व्रूयात् ॥ गमागमौ न भवत इत्यर्थः ॥ त
स्मिंश्च स्थिरोदये जीवशाने श्वरे क्षिते पापाः पापग्रहास्त्रिपंचषष्ठास्तृतीयपंचमषष्टस्या
नस्या भवन्ति तदारिपोः शत्रोः संगमाय संयोगाय भवन्ति । प्रष्टुः शत्रूणां सह संयोगो भवतीत्यर्थः
॥ अस्मिन्नेव पूर्वोक्ते योगे पापशुभग्रहाचतुर्थस्थानस्थानस्यैव शत्रोर्निवर्तनाय प्रतीपंग
मनाय शत्रुनिवर्तन इत्यर्थः ॥ १७ ॥ ॥ योगान्तरमाह । नागच्छतीति ॥ अर्कचन्द्रे यदायस्मिन्
काले लग्नाच्चतुर्थभवन्त्यौ चतुर्थस्थानस्थौ गतौ यदा भवतः तदा परचक्रं शत्रुसमूहो नाग
च्छतीत्यर्थः ॥ गुरुजीवो बुधोक्तः शुक्रो भृगुजष्टेति ॥ अर्के चतुर्थस्थाने यदा भवन्ति तदा तस्मिन्

कालेपरचक्रंशीघ्रमायागच्छति॥१८॥ ॥योगान्तरमाह०मेषधनुःसिंहेति॥इतेषांमेषधनुः
सिंहवृषाणांयथैकतमउदयस्थितकालंलग्नगतोभवति।अथवाताकालिकलग्नाद्विबुकेच
तुर्थस्थानेइतेषांमध्येअन्यतमोभवति॥तेचग्रहैःसहिताःसमेतावियुक्ताग्रहवर्जितावाभवन्ति
तदाशत्रुनिवर्तते॥१९॥ ॥अन्यंगमागमनज्ञानार्थयोगमाह०स्थिरराशाविति॥उदयेतत्काल
लग्नेस्थिरस्थिरराशौतत्रैवशनिःसौरोगुरुर्जीवोवाभवतितदारिपुःशत्रुःस्थितःस्वस्थानान्नच
लितः॥अथवाचरराशौउदयेलग्नगतेतत्रचरविःसूर्यःगुरुर्जीवोवाभवतितदाशत्रोरगमनंस्या
त्॥२०॥ ॥ग्रहःसर्वेतिमेति॥लग्नात्प्रश्नकालाद्यस्मिन्ग्रहेयावत्तमेस्थानेसर्वेतिमवलौग्रहः
स्थितःसर्वेषामुत्तमवलप्रधानवलोपेतःतत्तुल्यसंख्याकैःतत्तुल्यासंख्याप्रमाणेयेनांम
यातुर्जिगमिषोर्निवर्तनंप्रकाशान्निर्दिष्टवदेत्॥२१॥ ॥चरांशस्य
मवलेग्रहेचरादिभावभागद्विपूर्वतंकालमेतन्निर्दिष्टवदेत्॥तत्तुल्यसंख्याकैर्मा

स्थिरनवांशस्थे सर्वे नमवलेग्रहेतमेव काले देवपुरां वदेत् ॥ ३२ ॥ ॥ शत्रोरा
 शस्थे सर्वे नमवलेग्रहेतमेव काले देवपुरां वदेत् ॥ ३२ ॥ ॥ शत्रोरा
 यादीदिति ॥ उदयक्षेपप्रलम्बं तस्माच्चन्द्रोऽष्टकाले यत्र राशौ चन्द्रस्य चन्द्रोऽष्ट उदयलम्बं
 नक्षत्रं शशिलम्बं यावत्संख्यं भवति मध्ये च कश्चिद्गुहो न भवति तदा तावत्संख्ये दिनरतीतिः शत्रोरा
 गमनं स्यात् यदि मध्ये न योर्लम्बं चन्द्रयो रंतरायदिकश्चिद्गुहो न भवति ग्रहसंभवे तु शत्रुरवश्य
 मेव नायातीत्यर्थः ॥ ॥ इति गमागमयोध्यायः ॥ ॥ अथ जयपराजयाध्यायो व्याख्यायते ॥ तत्राद्य
 वेव जयपराजयज्ञानमाह ० दशमोदयेति ॥ उदयो लम्बं दशमसप्तमे प्रसिद्धे एतेषु स्थानेषु
 ग्नात्सौम्याः शुभग्रहाः समवस्थिताः पृथक्कालेन गराधिपस्य पुरः स्वामिनो राज्ञो विजयकरः
 ॥ तथा च आरोभौमः आर्किः शनिः एतौ प्रप्रलम्बान्नवमस्थाने स्थितौ प्रष्टुः संग्रामे प्रभंगदौ प्रकः
 र्षेराभंगं पलायनं ददतः तथा शोबुधः गुरु जीवः सितः शुक्रः एते प्रप्रलम्बान्नवमस्थिताः विजः

यदाः प्रष्टुः संग्रामे विजयो ज्ञेयः ॥ २५ ॥ ॥ अथ नगरयापिनोः कस्य विजयो भवतीत्येतत्परिज्ञा
नार्थमाहुः ० पौरास्तृतीयेति ॥ पुरे भवाः पौराः नागराः पृथ्वालग्ना तृतीय भवना तृतीय स्थानात्पुः
भृति यदा शिषद्वं मष्टम स्थानं यावत्तावत्पौराः नागराः ज्ञेयाः ॥ एतदा शिषद्वं पौराणां शुभाशुभत्वे
न ज्ञेयमित्यर्थः ॥ धर्मान्नवम स्थानात्पु भृति यदा शिषद्वं द्वितीय स्थानं यावत्तावद्यापिनो ज्ञेयाः
एतदा शिषद्वं यापिनां शुभाशुभत्वे न ज्ञेयमित्यर्थः ॥ येनादौ यात्रा मुद्योगः कृतः स यापी ॥ येन प
श्चात्स नागरः ॥ आदावुद्यमानेनार्थे त्रयापिनस्तान् विचिन्तयेत् ॥ येषां पश्चात्स मुद्योगे नागरा नि
तानपि वाशरीत्र चाज्ञेयाः शुभैः शुभदाः ॥ एते यथा विभागं कल्पितारण्यो यस्य शुभैः सौम्य
संयुक्ता भवन्ति तस्य शुभदा ज्ञेयाः ॥ अर्थादेव यस्य पापैः संयुक्तास्तस्य पराजयः भवेत् ॥
कस्मिन्नेतन् न ददाती च क्रूर नेयापिनो नास्तृतीयादौ ॥ विजयं सौम्य युतं स्यादुत्तरि ॥

गः॥तथास्मदीयेप्रश्नज्ञानेनदमायेचक्रदलेविद्वेया ॥
 भागेदिजयोपरेभंगइति॥अथादेवभागद्वयेपापैःसाम्ये
 नजयःपराजयइति॥अथदशमायेपापाइति॥अथेकादशमायेपापाइति॥अथैकादशमायेपापाइति॥
 समाहारेएकवद्भावः।यदायथदशमायेपापाःग्रहाःएकालग्नसमवस्थिताभवन्ति-तदा
 पुरस्यनेष्टाःशुभायातुःपुरंनगरं-तत्रनेष्टानशुभाःयातुःपुनःशुभाउपचयकराइत्यर्थः॥
 अथसंघिविरीचज्ञानार्थयोगान्तरमाह०नृराशिसंस्थेति॥नृराशयःपुरुषाकृतयोराशयः
 मिथुनकन्यातुलकुंभाःतथाचार्यएवज्ञापकाः-तुलोथकन्यामिथुनोघटश्चनृराशयइति॥शु
 भाःसौम्यग्रहाःबुधगुरुशुक्रपूजाचन्द्राः।एतेउदयेएकालग्नस्थिताःस्युः॥अथवातएवसौम्य
 नृराशिसंस्थितायायायस्याश्च-अथेकादशमायेपापाः।अथैकादशमायेपापाः।अथैकादशमायेपापाः।अथैकादशमायेपापाः।

स्थिताः समवस्थिता यदा तस्मिन्नेव समये आशुक्षिप्यमेव संधिं कुर्वन्ति नृपाणां राज्ञां संधिं प्रवदेत् ॥
पापैर्द्विदेहोपगतैरिति ॥ पापाः रविभौमशनिक्षीणचन्द्राः एतैर्द्विदेहाः द्विस्वभावराशयः पापैर
शुभग्रहैर्द्विदेहोपगतैर्द्विस्वभावराशिषु समवस्थितैर्नृपाणां मेव विरोधं विग्रहं वदेत् ॥ २१ ॥
योगान्तरमाह ० केन्द्रोपगतेति ॥ केन्द्राणि लग्नचतुर्थसप्तमदशमानि ॥ तेषु उपगताः समवस्थिताः
सौम्याः शुभग्रहाः अथवा स एव सौम्या नृलग्नगान्तराशिषु प्रागुक्तेषु स्थिताः सौम्याः शुभग्रहैश्च
दृष्टा अवलोकिताः परस्परं पापैरवलोकयतीत्यर्थः ॥ एतं विधाः प्रीतिं संधिं कुर्वन्ति निवृत्तिं प्रापयं
ती ॥ तेष्वेव केन्द्रेषु पापाः समवस्थिताः ते च पापदृष्टाः परस्परं पापैरवलोकितः विपरीतं विपरीतं
यं अशीतं विग्रहं कुर्वन्ति ॥ २८ ॥ ॥ द्वितीयेवेति ॥ प्रश्नलग्नाद्यदा द्वितीये स्थाने नृतीये वा यथा त
थेन केन्द्रकारेण गुरुशुक्रौ जीवसितौ भवतः तदा सेनापतिराज्ञेयं विप्रमेव वदन्ति ॥

सा प्रोषितोऽप्यदेशस्य च ज्ञायाति न संशयः यथा तथा ॥ १० ॥ अत्रोक्तं ॥ वक्ष्ये कदाचिद्वि
 वदितीये द्वावेव तृतीये च एको द्वितीये तृतीये चैव ॥ ११ ॥ इति ज्ञानं यो ज्ञायाति ॥
 अथ शुभाशुभलक्षणान्या यो व्याख्यायते ॥ तत्रादावेव प्रष्टुः शुभाशुभज्ञानमाह ० केन्द्रत्रिको
 ति ॥ केन्द्राणि लग्नचतुर्थं सप्तमदशमानि ॥ त्रिकोणसंज्ञेन वयं च मे शुभाः सौम्या ग्रहाः एतेषु दे
 त्रिकोणेषु शुभस्थितेषु शुभास्थिताः ये शुभाशुभयुक्तेष्वित्यर्थः ॥ तथा पापेषु पापग्रहेषु केन्द्राष्ट
 मवर्जितेषु लग्नकेन्द्राणि लग्नादष्टमं च स्थानं वर्जयित्वा न्यत्र समवस्थितेषु सत्सु नराणां सर्वा
 र्थसिद्धिं प्रवदेत् ॥ सर्वेषां निःशेषाणां अर्थानां सिद्धिं साधनं प्रवदेत् ॥ विपर्ययेषु विपर्ययः स्यादिति ॥ शु
 पापसौम्यविपर्ययेषु विपरीतेषु अन्यथास्थितेषु विपर्यये विपरीतं स्यात् ॥ एतदुक्तं भवति ॥ यदा पापाः
 केन्द्रत्रिकोणाष्टमेषु भवन्ति ॥ सौम्याः केन्द्रत्रिकोणवर्जमन्यत्र भवन्ति ॥ तदा सर्वार्थानामसिद्धिश्च देत् ॥
 १० ॥ ॥ अधुना लाभालाभज्ञानमाह ० त्रिपंचेति ॥ तृतीयपंचमस्थानेषु सिद्धे ॥ लाभरुकादश ॥ अ

तमयं सप्तमं। एषु सौम्यग्रहाश्चेत् प्रष्टुर्लभप्रदाः ज्ञेयाः। एष्वेव त्रिपंचलाभास्तमयेषु पापाः
नेष्टाः शुभफलाज्ञेयाः॥ तुलोथकन्यामिथुनं घटश्चेति॥ घटः कुंभः अन्येषु सिद्धाः। एते
नृराशयः पुंराशयः। एषु लग्नेषु सौम्यग्रहाधिष्ठितेषु शुभं मुनयो वदन्ति॥ ३१॥ ॥ योगा
नारमाह० स्थानप्रदादश्चेति॥ सौम्याः लग्नादशमे सप्तमे च स्थाने गताः प्रष्टुः स्थानप्रदा ज्ञे
याः। स्वशब्देन धनं, स्वस्थानं द्वितीयं, सुतस्थानं पंचमं, लग्नेषु स्थानेषु सौम्या ग
ताः प्रष्टुर्मनार्थदाः॥ पापव्ययाय सहिता इति॥ पापाः शुभग्रहाः च पंचादशं, आयं सकादशं
एतयोर्द्वयोः सहिताः स्थिताः न शुभदाः स्युः॥ लग्नेशशीने ति पाप इत्यनुवर्तते, पाप
शब्दः पृच्छा लग्ने स्थितः न शुभदाः। सप्तमं च नृदः दशमस्थाने स्थितः॥ ३२॥ ॥ अन्येषु भाषु भजाननाह० इन्दुं द्विसप्तति॥ दिशः

सिद्धेऽप्यथ क... रिपुषु... त्रिशतेन तृतीयं स्थानं... दशमं दशमं यरि...
पु।। इति यः तथा इन्द्रं चन्द्रं पुरुषं वा यदि पश्येदवलोकयेत्... शुभं फलं लो...
दिकं प्रमदाकृतं स्त्रीहेतुकं स्यात् भवेत्। लग्नं त्रिधमेति॥ लग्नं च लग्नं त्रिशतेन...
यस्थानं धर्मस्थानं नवमं सुतस्थानं पंचमं निधनमष्टमं एषु पापग्रहाः समावस्थि...
ताः प्रष्टुः कार्यार्थनाशभयदाः॥ शुभदाः शुभाश्चेति॥ पुनः एषेव लग्नादिस्थानेषु शुभग्रहाः
स्थिताः शुभदा भवन्ति॥ ३३॥ ॥ इति शुभाशुभाध्यायः॥ ॥ अधुना प्रवासचिन्ताध्यायः॥
स्थायते॥ तत्रादावेवागमनार्थं योगमाह० दूरगतस्येति॥ सुतस्थानं पंचमं धनस्थानं द्विती...
यं सहजस्थानं तृतीयं एषु स्थानेषु लग्नात्तात्कालिकात् सर्वे रादित्यादिभिर्ग्रहैः स्थितैः स...
मवस्थितैः दूरगतस्य विप्रकृष्टस्थितस्यागमनं संप्राप्तिवदेत्॥ सौम्येनैव प्राप्तिरिति॥ सौ

म्यग्रहैः बुधगुरुसितपूर्णाचन्द्रैः एषु स्थानेषु अवस्थितैः नष्टस्य वस्तुनः लाभं प्राप्तिं वदेत् ॥
तस्यैव प्रवासिनो यत्र एमाहृतं स एव प्रवासी नष्टोऽदर्शनं गतस्तत्प्राप्तिर्भवतीत्यर्थः ॥ ल
घ्वागमनं गुरुसिताभ्यां गुरुर्दृष्ट्यतिः सितः शुक्रः एषेव स्थानेषु समवस्थिताभ्यां लघ्वाग
मनं लघुना स्वल्पेन कालेन प्रवासिनश्चागमनं वदेत् ॥ ३५ ॥ ॥ योगान्तरमाह ० अष्टम
स्थितिः ॥ निशानाथश्चन्द्रमास्तस्मिन् कालादष्टमस्थानं समाश्रितकंटाकारिकेन्द्रा
शिलग्नचतुर्थसप्तमदशमानितैश्च पापवर्जितैरशुभग्रहरहितैः प्रवासी पथिकः सुख
नाह्वयेनायागागच्छति ॥ सौम्यैः शुभग्रहैः केन्द्रस्थैः प्रवासी लाभसमन्विता लाभसंपुत्तक
याति ॥ ३६ ॥ ॥ योगान्तरमाह ० एषोदय इति ॥ एषोदयः मेघरूपकर्कटधनिमत्त
नाः एषोदये एषु स्थानेषु सप्तमदशमानितैश्च पापवर्जितैरशुभग्रहरहितैः प्रवासी पथिकः सुख

किं तास्तदा प्रवासिनो नष्टास्तस्मात्स्यान्तरे शान्तः ॥ अथ पुनरुक्तम् ॥
तास्तच्च सौम्यै रदृष्टास्तदा प्रवासिनो विनश्वराः ॥ त्रयं च पापं कुरुष्वेति चेत्तत्र
स्थितास्तत्र च सौम्यै रदृष्टास्तदा प्रवासिनो मुचिताः चौरै रपहताः सुभवे दुःखाश्चादेव योगविज्ज्ञ-
र्थः । वधवं धदाः सुरिति पापानां विशेषणं ॥ ३८ ॥ ॥ अधुना प्रवासिन आगमने कालज्ञानमा-
य हो विलग्ना दिति ॥ विलग्ना तु ह्यालग्ना यतमे गृहे यावत्संख्या राशौ यः कश्चिद्ग्रहः स्थितः स च-
स्पष्ट गति स्तेन तत्प्रमाणेन द्वादश राशय आहताः गुरिता कार्याः ॥ उत्तंच द्वादश संख्या कमं
कंस्था लग्ना तु भूति ग्रहा नारं राशि संख्याया गुरा येत्तत्र यावत्संख्या भवति ॥ तावत्संख्या हि
नानि प्रवासि आगमन सा विद्यात् तावद्भिर्दिनैः पथिक आगच्छतीत्यर्थः ॥ निवर्तनं च क्रगतं

यहैस्तु। अथसग्रहोवक्रगतो भवति प्रतिप गतिस्तदा तावत्संस्थौर्दिनैः पथिक आगच्छतीत्यर्थः
॥ निवर्तनं वक्रगतैर्ग्रहैस्तु। प्रवासान्निवर्तनं भवति ॥ ३९ ॥ ॥ इति प्रवासचिन्ताध्यायः ॥
अथ नष्टप्राप्त्याध्यायोऽथाख्यायते ॥ तत्रादावेव चौरस्तानमाह ० स्थिरोदय इति ॥ स्थिराः वृषसिं
हरश्चिककुंभाः स्रष्टामन्यतमस्योदयेतत्काललग्नतां प्राप्ते ॥ अथ वायस्य कस्यचित् शरशूरा
येतत्कालं स्थिरनवांशकेवर्तमाने। अथ वायस्य कस्यचिद्वाशेवर्गे तमनवांशकोदये ॥ व
तमनवांशाश्चरादिषु प्रथममध्याना इति वर्गे तमलक्षणां प्रोक्तं ॥ एवं लग्नस्य वर्गे तम
नेवानवमांशकोदये यद्भूतं दयं धनं तत्स्वकीयेन चौरितं तच्च तत्रैव तस्मिन्नेव स्थाने स्थितं
अन्यथा परेणापहृतं तस्माच्च स्थानाच्चलितमिति ज्ञेयं ॥ ४० ॥ ॥ अधुना स्थानज्ञानमाह
दिमधोति ॥ देखाणाः प्रथमपंचमनवमानानेति देखाणां लक्षणं ॥ ४१ ॥ ॥ अदिदेख

[illegible]

तस्यादिक् तस्यादिशि हतं विजं वदेत् तद्यथा सूर्ये लग्नचतुर्थसप्तमदशमानामन्यतमस्था
नस्थिते पूर्वस्यामेव ॥ शुक्रे आग्नेये । भौमे दक्षिणास्यां । राहौ नैऋत्यां । सोरे पश्चिमायां । चन्द्रे वाय
व्यां । बुधे उत्तरस्यां ॥ जीवे ईशान्यां । द्वयोर्वहुषु वा केन्दु गतेष्वधिकवलात् असंभवे वा वदेद्विल
ग्नर्क्षात् अजवृषमिथुनकुलीराः पंचमनवमैः सहैन्द्राद्या इति राशीनां दिश उक्ताः । असंभ
वेऽविद्यमाने केन्द्रे ग्रहे विलग्नर्क्षात् लग्नराशितो वदेत् तद्यथा मेषसिंहचतुर्लंग्नेषु पूर्वस्यां
दिशि गतं । एवं वृषकं न्यामकरेषु दक्षिणास्यां । मिथुनतुलकुंभेषु पश्चिमायां । कर्कटवृश्चि
मानेषु उत्तरस्यां इति ॥ मध्याह्न्युत्तरैरिति ॥ विलग्नं प्रश्नलग्नं तस्य नवमांशका नवभागाः तैर्मध्याह्न्यं
चमनवमांशकाह्न्युत्तरैश्चलितैरतीतैर्योजनावाच्या ॥ उक्तं च प्रश्नलग्ने प्रथममांशका
निपंचमननमांशकां यावद्वर्तते तावत्कृतं तस्मिन्नेव देशे प्रागुक्तं विहितं द्वापदं ॥

त्परतो जावन्तोऽः श्रुतीतास्तावनियोजनानिहृतं प्रागुक्तं यदि ॥ ४५ ॥
इति नष्टप्राप्त्याय ॥ ॥ अधुना वर्षासमये वृष्टिज्ञानमाह ० चन्द्रोक्तं योऽदि ॥ चतुः
शीः अर्कः सूर्यः सतयोः सप्तमगौ सप्तमस्थानस्थो यदि सिताकी भवतः सितः पुनः आ किः
शनिः सतो यथा संभवतः अथ वा विलग्नात् पृच्छालग्नात् सुखेऽष्टमे भवतः सुखस्थानं चतु
र्थं अष्टमं प्रसिद्धं तावेव सिताकी यथा संभवं वास्मिंस्थानद्वये भवतः अथ विलग्नादेव
तेनैव प्रकारेण तावेव सिताकी द्वितीयस्थाने दुश्चिके तृतीये वा भवतो द्वयोर्वा स्थानयोस्त
दा वर्षासु वृष्टिर्बर्षां वदेत् ॥ ४६ ॥ ॥ अधुना इष्टपृच्छाकाले वर्षाज्ञानमाह ० सौम्या ज
लेति ॥ सौम्याः शुभग्रहाः जलराशौ आपराशिषु वा वस्थिताः कृष्णपक्षे सितेषु क्लृपक्षे तु
मासार्द्धेन पुनरयं विशेषः सौम्या एव जलराशिस्थान् तृतीयधनकेन्दुगायदि भवन्ति तृती

यंप्रसिद्धं धनं द्वितीयं केन्द्राणि लग्नचतुर्थसप्तमदशमानि, एषु यथासंभवं गताः। वाशदौ
त्रयन्ययोगपेक्षः। अथवा चन्द्रे चन्द्रमसि उदयगते लग्नस्थे तत्र जलराशिसमवस्थिते स
निष्टे स्यात्। यावत्तुष्टिं वदेत्॥४७॥ ॥ अथ गर्भिरायाः किं जातमित्येतत्ज्ञानमाह० पुंवर्गल
ग्नगत इति॥ पुंस्त्रीकूराकूराविति पुंस्त्रीसंज्ञा जातके उक्ता॥ मेष, मिथुन, सिंह, तुला, धनि, कुंभाः
पुंराशयः। वृषा, स्त्रीराशयः॥ वर्गलक्षणं प्रागेवोक्तं। पुंलग्ने पुरुषराशौ लग्नगते तत्काललग्नतां
प्राप्ते। तस्मिंश्च पुंयद्देष्टेन रयहावलोकिते॥ क्लीवपती बुधसौरी चन्द्रसितौ योषितां नृणां शेषा
इति। पुंस्त्रीनपुंसकत्वमभिहितं तेन पुंयद्देष्टेन रविजीवभौमाः। एषामन्यतमेन लग्ने दृष्टे तस्मिंश्च
तथा भूते लग्ने वलान्विते वीर्यसंयुक्ते च नरः पुरुषो जायते॥ अधिपयुतो दृष्टो वा बुधजीवनिरी
तश्च यो राशिः स भवति वलवान् यदा युक्तो दृष्टोऽपि वा शेषैरिति लग्नवलपुंतां यन्तं पुंस्त्री

युक्ते इति ॥ युग्मे युग्मौ स्त्रीसंज्ञके दृष्टादौ ॥ युग्मे युग्मौ स्त्रीसंज्ञके दृष्टादौ ॥
 वलोकितेन लग्नयुक्ते वस्त्रीकन्या जायते ॥ सामान्यप्रसन्नलग्नियुधयुक्ते वनदेवयुक्ते ॥
 युतासगर्भा वर्तते ॥ अद्यापि न प्रसूतेत्यर्थः ॥ ४८ ॥ ॥ अथ केनोक्तं मदीयः पिता देशान्तर
 स्थस्स किं तत्रैव तिष्ठति उत देशान्तरं गत इति ज्ञानमाह ॥ सौम्ययुतो क इति ॥ अर्कः सौम्यः
 भैरुतः सहितः तेषामन्यतमेन च दृष्टो ॥ वलोकितो भवति तथा भूतो लग्नाच्चाष्टमर्क्षसंस्थो ॥
 मस्थानमुपगतो भवति ॥ तस्माद्देशाद्रुमादिकादन्यदेशान्तरं गतस्तस्य पुष्टुः जनकः प्राप्नुयति
 वाच्योऽन्यथा तत्रैव स्थितः ॥ ५५ ॥ ॥ अधुना हतस्यार्थस्य स्वरूपं तत्कालदिग्देशानां ज्ञानं
 स्मरस्य च यो रूपज्ञानं चाह ॥ अंशकादिति ॥ अंशकात् लग्नस्य तात्कालिकस्य नवभागाद्
 यमपहृतं धातुमूलजीवाख्यां जायते ॥ एतत्पूर्वधारणं ॥ स्त्रीविलग्नैर्यादित्यत्र तस्य चर

शितुल्योवर्णोवक्तव्यः। तथा च राशिस्वरूपं लघुजाते के प्रोक्तं। अरुणसितहरितपाटलपांडु
विचित्राः सितेतरपिशंगो। पिंगलकर्तुरवभूकमणिना रुचयो यथा संख्यं। मेवादीनां वर्णा प्रोक्ताः॥
तस्य च दीर्घमध्याह्नस्त्वं नवांशकवशात्तद्वैयम्॥ तत्र मेषवृषकुंभमीनाः क्रुत्वाः मिथुनकर्कध
न्विमकरामध्याः सिंहकन्यातुलवृश्चिकाः दीर्घाः तथा चास्मदीये प्रश्नज्ञाने मेषवृषकुंभमीनाः
क्रुत्वा युग्मकर्कचापचरमकराः मध्याह्नरियुवतितुला लयस्मृतालग्नगादीर्घा इति॥ इत्थं परि
वर्तुलं मध्यमायतं दीर्घमतीवायतं। अंशकपतौ सत्रलेऽतः सारमल्पत्रलेऽतः सुशिरं नीच। स्थि
तं सप्तमिने वा विनिष्टाय मेव मंशकवशाद्व्यंशायते। डेक्कारौः लग्नत्रिभागे सत्स्कराश्चौराः क
ना उक्ताः। यादृक् डेक्काराणां कृतिस्तदृशे वतस्करस्याकृतिर्वक्तव्या॥ तत्र मेषस्य प्रथमे डे
क्कारो पुरुषः परशुहस्तः कृत्स्नोरक्तनेत्रो भूरो रौद्रः। द्वितीये स्त्री लोहितो वरुणस्तद्वैद्यः।

धर्ममुखः। तृष्णार्तः । १॥ तृतीये पुमान् मरुः । २॥ पिलोत्तमः । ३॥ कर्मस्य गिला पुत्रः । ४॥
दराउ हस्तः ॥ १॥ २॥ प्रथमं प्रथमे स्त्रीकुं चित् । ३॥ शालोदरी दग्धवस्त्रा तृष्णार्ता भोजनः ।
॥ द्वितीये नरः कलाविज्ञांगलशकटकमाला । ४॥ शालः । ५॥ वस्त्रधः तुभुक्षापरः मेषवदनः मलि
नांवरधरः । ६॥ चतुर्थे नरो दृष्टकापो दृष्ट्यादः पिंगलमूर्तिः । ७॥ चतुर्थादो
द्याकुलचितः ॥ ८॥ मिपुनस्य प्रथमे स्त्रीरूपा न्विताहीनप्रजारजस्वला आभरणकार्यकृशो
दरी ॥ द्वितीये पुरुष उद्यानसंस्थः कवचीधनुष्मान् शरास्त्रधारी गरुडसदृशाननः ॥ तृतीयेऽ
लंकृतः समुद्रवत्तमभूतमणिः । ९॥ धुधारी चर्मभृत् चापधरः । १०॥ नृत्यवादित्रे चित्तादिकलासु
प्रवीणः कवित्वज्ञः ॥ ११॥ कर्कस्य प्रथमे पुरुषो हस्तिसदृशशरीरः शूकरमुखः पत्रमूलफ
लादिभोक्ता । १२॥ वने वृक्षारूढः शरभा । १३॥ श्वगलः । १४॥ नरश्चतुष्पदश्च । १५॥ द्वितीये स्त्रीयो वनोपेतासः

सर्परायस्थाश्यामवर्णाशिरसिपुष्पार्चिताकलहप्रियाएकानेक्रोशयति।पलाशवृक्षः
स्थरुषसर्पदेष्काणः।तृतीयेपुरुषःसर्पवेष्टितोभोस्थःसुवर्णभरणाब्धितः॥४॥सिंहस्य
प्रथमेपुरुषःशाल्मलिसंस्थोऽधुजंरूकाननः।द्वितीयेपुरुषोऽधनुःपाशिरुन्नताग्रनासः।
तृतीयेनरःकूर्चितकुंचितकेशोदंडहस्तः॥५॥कन्यायाःप्रथमेस्त्रीपुष्पवर्णेनघटेनमल
दग्धांवरागुरोःकुलंवांक्षुनि।द्वितीयेपुरुषोऽहीतलेखनिःश्यामोवस्त्रविस्तीर्णकामुकः॥
तृतीयेस्त्रीणोरुच्चासुधौताग्यदुकूलोद्धतकुंभकंडुकहस्तादेवालंघ्यप्रवृत्ता॥६॥तुलायाःप्र
थमेपुरुषोऽवीथ्यापरगतोमानोन्मानहस्तोभाडंनिचिन्तयति।द्वितीयेपुरुषोऽकलहकरोऽध
धमुखोचटान्वितःसुधिततृषितश्चातृतीयेपुरुषोऽदीर्घमुखोऽधनुमानभिनवरूपोऽपिभी
षयति॥७॥वृश्चिकस्यप्रथमेस्त्रीनयस्यामनुनासवद्वयादामयेनोद्वि

विष्णुः सुजगत्तन्त्रम् । रास्थानं तु जगन्मिवांशुनि ॥ तृतीये पुरुषः चोक्तः ॥
 पथं भगवतो रोमः । ननुः पाणिः स्थूलवर्णो वंदनः नृदेवः । दनां हृत्वि
 रः रत्नलोहकर्षात्तेता । तृतीये पुरुषो दण्डहस्तः । हृत्वि ॥ न करः प्रथमः पुरुषो रः
 राः स्थूलदन्तः पन्नगभट्टो द्ववदनः । द्वितीये स्त्री श्यामलंकारो हितः कर्णाः । तृतीये पुरुषो
 र्धमुखो धनुः पाणिः ॥ १० ॥ कुंभस्य प्रथमे पुरुषो गृध्रः । धनुः ल्योवक्रः शरः कवलः । द्वितीये स्त्री रः
 वरा । तृतीये पुरुषः श्यामः सरोमः कर्णाः ॥ ११ ॥ मीनस्य प्रथमे पुरुषो नौस्थः । द्वितीये स्त्री गता
 नौस्था । तृतीये पुरुषो नग्नो भीतः सर्पवेषितः गः ॥ १२ ॥ इति बृहज्जातके वराहमिहिरेणोक्तं
 ॥ कदाचित्तवस्त्रवेषितश्चादिनाग्रं धेनास्माभिरिह संक्षेपतः प्रयोजनमात्रं प्रदर्शितम् ॥
 एवं देवकारौ सत्स्करा उक्ता इति ॥ राशिभ्यः कालदिग्देशा इति ॥ राशीनां कालभागतः मेषा

आश्वत्वारः सधन्विमकराः क्षपावला श्रेयाः इति जातके उक्तं। तेन मेषवृषमिथुनकर्कधनुर्म
कराणामन्यतमे लग्ने रात्रौ अपहतं। तेन सिंहकन्यातुलावृश्चिककुंभमीनादिवासं ज्ञेयं।
दिने अपहतमिति कालो ज्ञेयः। ततो दिक् ज्ञेया इति। मेषसिंहधनुषि पूर्वस्यां गतं एवं स्वदिशि
तत्त्वग्नं ज्ञात्वा वदेत्। ततो लग्नादेशोऽपि ज्ञेयः। मेषलग्ने मेषप्रचारभूमौ। वृषे गोकुले। कुंभकन्या
मिथुने नृत्यगीतस्थाने। संग्रामभूमौ वा॥ कर्कटे जलसमीपे। सिंहे अरण्ये। कन्यायां नौ समी
पे। तुले आपरागृहे। वृश्चिके श्वश्रुस्थाने। धनुषि संग्रामस्थाने। प्रचारभूमौ। मकरे जलसमीपे।
कुंभे शिल्पगृहे। भांडसमीपे वा। मीने जलसमीपे॥ त्वयो ज्ञातिश्चौरस्य लग्नपातथा च संहिता
यां त्वयां सितेषां स्तनपानवात्यं वतः। ततो यौवनं वृद्धमथाः। अतीव वृद्धा इति चन्द्रभौमजम्
नक्षत्रं। राशेन च कन्याभिजातं च नक्षत्रं। ततो ज्ञेयः। यौमे चतुर्दशोऽधिकः। धनुः

१॥ द्वादशादः। मुक्ते यो वनापेता हात्रि प्रादुः। २॥ दुरौ मध्यवधः। सूर्ये रजः। सप्तत्यः॥ ३॥
 ४॥ सप्तत्यधिकः। जीवसितो विष्णुः। मातः। तके उक्तमित्यलं॥ समाप्ता यं ५॥ ६॥
 ७॥ अभिषेके निषेदे। तु न नंधने। पाणिग्रहे प्रयागे च चन्द्रो द्वादशागः शुभः॥ ८॥ विवा
 हौ लवत वंधयज्ञे पद्माभिषेके च तथैव राज्ञां। सीमन्ता यात्रासु तथैव याने नो। चिननीय
 खलु घातचन्द्रः॥ ९॥ विवाहे सर्वमांगल्ये चोलादौ वत वंधने। घातचन्द्रो नैव चिन्त्यो इति
 निपाता शरो बुवीत्॥ १०॥ दीप्ता स्तंगगतः खगो निजगृहे स्वस्थो रहिते हर्षितः ३ शा
 ४ शोभनवर्गगश्च खचरः शक्तपस्फुरदस्मिभाक्। लुप्तदृष्ट्या द्विकलः स्वनीचगृहगो
 नः १ खलः २ पापयुक् खरो यः परिपीडितश्च खचरैः संघोच्यते पीडितः॥ ४॥ पादप्रभार
 सांगंगवडंगेषु पुगग्निदृक्। दृग्गग्निवेदसंयुक्तमेषाद्यर्केतया भजेत्॥ ५॥ दिनाई सप्त

त्रश्चोखाद्वितीयेत्रिलोहितवर्णमिदं दीर्घमुक्तामृतं त्रिपुरापुराणम्